

**РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ
В СВЕТОВНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СИСТЕМА**

**THE ROLE AND IMPORTANCE OF INTERNATIONAL FINANCIAL
INSTITUTIONS IN WORLD ECONOMIC SYSTEM**

Николина Марева*, Ангел Филипов*

*Висше училище по агробизнес и развитие на регионите, катедра Финанси

Abstract:

The article attempts to analyse global economic trends, outlining the need for more effective structures and measures to influence regional and global economic problems. This report does not claim comprehensiveness, it aims to revise and complement scientific research and essays on the subject. It examines the influence of major international financial institutions, particularly the International Monetary Fund and the World Bank Group. Since the end of World War II these two institutions have had the strongest influence on the strategy and ideology for global economic development.

Key words: *international financial institutions, world economic system, change, sustainable development*

Резюме:

Публикацията се опитва да анализира глобалните икономически тенденции, очертавайки необходимостта от по-ефективни структури и мерки за въздействие върху регионалните и световни икономически проблеми. Докладът не претендира за всеобхватност, а по-скоро цели да прегледа и допълни направените научни изследвания по тематиката. Изследва се ролята на основни международни финансови институции – Международния валутен фонд и групата на Световната банка, които оказват най-силно влияние върху стратегията и идеологията за глобалното икономическо развитие след края на Втората световна война.

Ключови думи: *международни финансови институции, световна икономическа система, промяна, устойчиво развитие*

Световната икономическа система става все по-сложна и интегрирана. Отделните участници в нея стават все по-силно взаимосвързани и взаимозависими поради технологичния напредък и бурното развитие на процесите на икономическа интеграция. Глобалната икономическа среда се характеризира с голяма динамика и все по-чести кризи. Световната икономическа криза от 2008 година разкри слабостите и недостатъчното сътрудничество в глобалното икономическо управление. Основните предпоставки за глобалните кризи са: недостигът и ограничеността на стратегически ресурси и нестабилността на икономическата система. Тези два фактора занапред ще движат стремежа към реформи и ново управление на международните финансови институции (МФИ) и световни организации за взаимопомощ и икономическо развитие. В съответствие с докладите на Световната банка понастоящем финансовите институции са изправени пред необходимостта да се адаптират към новите реалности на международната политическа икономия. Това от своя страна би трябвало да повиши капацитета на системата да реагира адекватно на бъдещи възможности за по-дълбоки промени в глобалното икономическо управление и чрез разширяване на възможностите на частния сектор за постигане на икономически цели, подпомагащи устойчивото развитие и растеж. Международните финансови институции могат да осигурят този растеж, като подпомагат ролята на правителствата за създаване на условия, необходими за пазарна ориентация към съвременните технологични постижения или чрез пряко участие в инвестирането. Основните двигатели на промяната, които оказват съществено влияние върху световната бизнес и икономическа среда са: процесите на глобализация

на пазарите; демографските промени, промените във вкусовете и предпочитанията на потребителите, технологичното развитие, ограничеността на природните ресурси и замърсяването на околната среда. Международното сътрудничество следва да се съсредоточи върху създаването на нови институции и международни правила, към модернизиранието на съществуващи за по-голяма интеграция на правителствата в политическите решения.

МФИ в променящата се световна икономическа среда

В съвременния свят нито една страна не би могла да се справи сама с глобални проблеми като бедност, епидемии, климатични промени и др. Множество международни организации и институции провеждат политика на сътрудничество и подпомагане на отделните страни в тяхното развитие в икономически, политически и социален аспект. Една от основните причини, поради които държавите искат да се обединят или да участват като членове на международните организации са свързани с факта, че очакват готови решения по въпроси, които изискват експертиза, знания, информация, за които не са налични ресурси на национално ниво.¹

През последните 75 години няколко международни институции оказват най-голямо влияние върху развитието на световната икономика. Това са: Международният валутен фонд (МВФ), Групата на Световната банка, Световната търговска организация (СТО), Конференцията на ООН по търговията и развитието (ЮНКТАД), Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) на развитите страни, Парижкият клуб и Лондонският клуб, както и неформалната група на развитите страни Г-8 (САЩ, Германия, Франция, Великобритания, Италия, Канада, Япония и Русия)². В последствие водещата роля на Г-8 се изнемва от неформалната група на по-голям брой страни, т.нар. Г-20³ или групата на двайсетте.

Основите на мултилатералната система са поставени от Организацията на обединените нации (ООН) в края на Втората световна война. На конференциите в Бретън Уудс и Дъмбъртън Оукс, са разработени планове за изграждане на широк спектър от универсални правила и специализирани институции в следвоенния свят с цел насърчаване на международното сътрудничество в областта на икономиката, политиката и сигурността. Бретънуудските институциите възникват след сериозно обмисляне и техният принос е без аналог в ранните десетилетия. Това са международни финансови организации, чиято основна задача е да участват в регулирането на финансовите потоци в света, на световната валутна система и на световната икономика като цяло, осигуряването на безпроблемни международни разплащания, а също така и подпомагането развитието на стратегически значими за света стопански региони.

Основните цели на МФИ винаги са били намаляване на бедността, икономически растеж и опазване на околната среда, но провежданите политики могат да бъдат обособени на десетилетия до края на 20 век. 60-те години се характеризират с търсене на икономически растеж за преодоляване на изостаналостта в икономическото развитие на страните. В следващото десетилетие на дневен ред са проблемите на развиващите се

---

¹Wouters and de Man, 2009. INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AS LAW-MAKERS, p.22, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1767888>

²Гъргаров, З., 2008. СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА ИКОНОМИКА, Сп. Международна политика, ЮЗУ, Благоевград, бр. 3, с. 11, ISSN 2367-5373, <http://ip.swu.bg/pluginfile.php/>

³ Това са Австралия, Аржентина, Бразилия, Великобритания, Германия, Индия, Индонезия, Италия, Канада, Китай, Мексико, Русия, Саудитска Арабия, САЩ, Турция, Франция, Южна Корея, ЮАР, Япония и Европейският съюз.

държави да осигурят задоволяване на основните потребности на хората от храна, условия на живот, здравни грижи и образование. През 80-те години започва да се поставя по-голям акцент върху частния инвестиционен интерес. Доминиращи международни организации през този период са Световната банка и Международният валутен фонд, чрез откриването на потенциални проблеми и подпомагането на страните в това да допринасят към световната икономика. Двете институции продължават да прилагат своята политика да подпомагат различни държави да преодоляват икономически предизвикателства и през следващото десетилетие. 90-те години са период на структурно трансформиране на централно-плановите стопанствата на бившите социалистически страни в пазарни икономики. Помощта за развитие по-често се използва като инструмент на натиск за структурни реформи и следване на поставяните от Световната банка и Международния валутен фонд универсални условия за подкрепа от нуждаещите се страни.⁴ Основните предписания на МВФ винаги са били свързани с поддържане на платежния баланс в съответствие, ниска инфлация и балансиран бюджет - с цел провеждане на благоразумна макроикономическа политика.⁵ Макроикономическата стабилност се определя като необходимо условие за икономически растеж, а силното макроикономическо управление като един от петте основни компонента за устойчив икономически растеж.⁶ Съветите на МВФ и СБ за поддържане на стабилни макроикономически показатели са възприети до голяма степен в повечето преходни и развиващи се пазарни икономики. Положителната роля на МФИ за икономическото развитие на тези страни е невъзможно да бъде игнорирана, макар и невинаги техните съвети да са били правилни по отношение на баланса между икономическия растеж и макроикономическата стабилност. След края на студентата война международните финансови институции стават обект на много критики. Мексиканската и Азиатската криза, трансформацията на бившите социалистически страни в пазарни икономики през 90-те години поставиха сериозни предизвикателства пред МВФ. Те провокираха дебати дали институцията чрез своите механизми и операциите може да отговори на новите проблеми на интегриращи се и глобализиращи се пазари за стоки, услуги и капитали. МФИ са ограничени според тяхната структура и специализиран мандат. Въпреки най-добрите си усилия, те не са в състояние ефективно адаптират към новите реалности.

Бурното развитие на глобализационните процеси в началото на 21 век изискват нови подходи и цели за глобално управление, а международните организации не се адаптират адекватно към новите предизвикателства и реалности. Това увеличава недоволството към системата на мултилатерализма.⁷ Последните десетилетия се характеризират със съществени промени в световната икономика. Бурния икономически растеж на страни като Китай, Индия, Южна Корея, Сингапур, Турция измести баланса на икономическите сили и роли в многополюсната световна икономика. Търговията, бизнеса и финансите са все по-свързани и взаимозависими в глобален аспект. Частните инвестиции се превърнаха в доминиращ фактор в капиталовия трансфер по целия свят.

---

⁴ Филева, П., А. Вълканова, П. Бучков, 2018. Българска платформа за международно развитие, София 2018, ISBN 978-619-7484-01-4, с. 17

⁵ Leipziger, D., 2013. The Role and Influence of International Financial Institutions, p. 5, available at: <https://idl-bnc-idrc.dspace.org/handle/10625/51591>

⁶ Commission on Growth and Development. (2008). *The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development*. Washington: The World Bank Group, available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6507> License: CC BY 3.0 IGO

⁷ McGrew, T., *After Globalization? WTO Reform and the New Global Political Economy* in *Governing the World Trade Organization*, edited by Thomas Cottier and Manfred Elsig, New York Cambridge University Press, 2011, p.20-46

Тази зависимост от международните пазари на стоки, услуги и капитали води до по-голяма нестабилност и проява на глобални рискове. Дори кризи с местен произход оказват глобално въздействие. В доклада на Световната банка от 2008 година (The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development)⁸ експертите се обединяват около становището за неефективността на универсалните мерки за икономическо развитие, прилагани по отношение на всички страни и се обявяват за индивидуализиран подход и нови инициативи по отношение на задлъжнялостта на развиващите се страни. В международните организации и сред основните донори се стига до консенсус по това, че слабостта на държавните институции и конфликтите са централни проблеми пред развитието и постигането на Целите на хилядолетието за развитие; че основен метод за преодоляване на нестабилността е укрепването на държавните институции и изграждането на мира; че са нужни нови механизми за оказване на помощ на тези държави.⁹ Финансовата и икономическа криза от 2008 година доказва острата необходимост от ново управление на световната икономика и реформиране на международните финансови институции. На срещите на Г-20 в Лондон и Питсбърг през 2009 г. беше прието Рамково споразумение за устойчив и балансиран растеж и бяха формулирани основните направления за промени в регулирането на световната икономика. Основните решения взети на тези срещи са свързани със създаването на ефективна система за прогнозиране на икономически и финансови кризи и нов Съвет за финансова стабилност, който да контролира и регулира дейността на финансовите институции и пазари. Друго важен аспект на провежданата антикризисна политика е засилване ролята и отговорността на международните финансови институции при прогнозирането на финансовите кризи и предприемането на мерки за тяхното предотвратяване. Взето бе решение Г-20 да се превърне в основен форум за международно икономическо сътрудничество, а МВФ да участва по активно в оценката на техните макроикономически, данъчни и търговски политики. По този начин се осъществява геополитическо и геоикономическо разместване. Г-20 изземва функциите на влияние на Г-8. Тъй като Г8 вече не представлява най-мощните икономики в света, като например Китай. Промените засягат много световни проблеми. Най-пресният пример за това е епидемията от коронавирус в Китай в края на миналата година, която се превърна в световна пандемия и вкара световната икономика в най-големия спад след световната финансова криза. Щетите тепърва ще се изчисляват, но според прогноза на Института за международни финанси от 23.03.2020 г. глобалният растеж би могъл да се доближи до малко над 0%. Тази стойност е много под стойностите от миналата година и е най-слабият икономически растеж от световната финансова криза насам. ОИСР и агенцията Муудис също значително понижиха своите прогнози. Това поставя на преден план в политиката на международно сътрудничество постигането на по-голяма ефективност на помощта за развитие и за справяне с икономическото въздействие на пандемията. Необходими са съгласувани действия на международните институции за преодоляване на последствията от задаващата се икономическа криза, която ще обхване целия свят.

---

⁸ World Bank. The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. Washington, DC: World Bank, 2008.

⁹ Филева, П., А. Вълканова, П. Бучков, 2018. Българска платформа за международно развитие, София 2018, ISBN 978-619-7484-01-4, с. 21

Международните финансови институции за устойчиво развитие на световната икономика

Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие „Да преобразим света“¹⁰, беше приета на срещата на върха на ООН по въпросите на устойчивото развитие в Ню Йорк, през септември 2015 г. Тя включва набор от 17 глобални цели за устойчиво развитие, които заменяха Целите на хилядолетието за развитие¹¹, считано от 1 януари 2016 г., които обхващат области от ключово значение като бедността, правата на човека, продоволствената сигурност, здравеопазването, устойчивото потребление и производство, растежа, заетостта, инфраструктурата, устойчивото управление на природните ресурси, изменението на климата и др. Тази програма обхваща както икономическото, така и социалното и екологично измерение на устойчивото развитие. Постигането на целите на програмата за устойчиво развитие изисква влягането на значителни финансови ресурси и тяхното ефективно разпределение за постигане на целите на устойчиво развитие. Международни финансови институции и многостранните банки за развитие (МБР) са основен компонент в световната архитектура за финансиране на свързаността.¹² Официалните дебати са за ново партньорство за развитие. Глобалната архитектура на помощта за развитие се допълва от нови международни организации и споразумения. Те включват Азиатската банка за инфраструктурни инвестиции и Новата банка за развитие на БРИКС и регионални договорености като Инициатива за многостранно сътрудничество от Чианг Май и др.¹³ Отделните държави също предприемат инициативи, които променят глобалното икономическо управление. Страните с нововъзникващи икономики и развиващите се страни все по-активно започват да участват в управлението на международните организации.

Основното предизвикателство за МФИ е намирането на начини за насърчаване на устойчиво развитие чрез установяването на общи бизнес модели за участието на частния сектор при изпълнението на политиката за развитие. Институциите трябва да се стремят за насърчаване на отговорното бизнес поведение и за прилагане на ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека чрез комбинация от доброволни и задължителни мерки. Те трябва да оказват съдействие на правителствата на държавите – реципиенти да реализират пазарно ориентиран растеж. Освен това институциите могат да станат директни инвеститори в частни проекти с цел да разширят финансовите потоци от частен капитал в бързо растящите икономики.

В управлението на международните финансови институции следва да бъде поставен по-силен акцент върху прилагането и проследяването на действието на техните решения, тъй като често не са достатъчно ефективни. Дори целите да са включени официално в международни договори и стандарти, тяхното изпълнение често пъти е незадоволително. Липсва и ефективна система за оценка на въздействието. Мониторингът се превръща във важен инструмент, чиято цел е да гарантира

¹⁰ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

¹¹ През 2000 г. е ратифицирана от 189 страни-членки на ООН Декларацията на хилядолетието, в която са формулирани Цели на хилядолетието за развитие (Millennium Development Goals), които трябва да се реализират в периода 2000-2015 г. Тези Цели са 8, подкрепени от 15 количествено зададени подцели и 60 индикатора, измерващи прогреса на развитието. (UN, Mini Atlas of Millennium Development Goals: Building Better World, 2005, 64 p.).

¹² СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА. Свързване на Европа и Азия — основни елементи за стратегия на ЕС, ЕК, Брюксел, 19.9.2018 г. JOIN(2018) 31 final

¹³ Sussangkarn, Chalongsob. (2010). “The Chiang Mai Initiative Multilateralization: Origin, Development and Outlook.” Working Paper No. 230. Tokyo: Asian Development Bank Institute.

съгласуваността в прилагането на политиките и да насочва мениджърите и политиците към областите, за които са най-силно загрижени. Той представлява и механизъм за „ранно предупреждение“, който позволява своевременна и подходяща намеса.¹⁴ За да бъдат по-ефективни те трябва да действат съвместно като подкрепят взаимно своите цели. ООН, международните финансови институции и ЕС могат да постигнат своите цели само ако работят за взаимно насърчване на своите стандарти за устойчиво развитие, достойни условия на труд и свободната търговия.

Необходима е адекватна намеса на международните организации за регулиране на финансовите пазари и повишаване на тяхната прозрачност. Разширяването на техните правомощия за регулиране на финансовите пазари на международно равнище, ще ги направи по-ефективни в предотвратяването на бъдещи кризи.

Управлението на международните организации следва да се опира на принципите и ценностите в Устава на Организацията на обединените нации и на Всеобщата декларация за правата на човека. Но в последните десетилетия контекстът за насърчване на многостранните ценности се е променил и затова е необходимо да се преразгледат политиките по отношение на мултилатерализма. Въпреки че международните организации имат ясни цели, те не са достатъчно ефективни поради липса на подходящи механизми за проследяване на прилагането на техните решения и за оценка на тяхното въздействие.

Политика на Европейския съюз за устойчиво развитие

През 2017 година се приема нов Европейски консенсус за развитие. Този консенсус адаптира европейската политика за развитие към Програмата за финансиране на развитието от Адис Абеба и към Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г., приета през септември 2015 г. той представлява стратегия, в която се залагат основните принципи за постигане на Целите за устойчиво развитие, които ще насочват политиката за развитие на ЕС и държавите членки през следващите 15 години. Предложението за нов консенсус има за цел да се постигне изкореняване на бедността чрез систематично интегриране на социалните, икономическите и екологичните измерения и укрепване на връзките между развитието и сигурността, хуманитарните въпроси и въпросите на миграцията.¹⁵ „Целта на този Консенсус е да предостави рамка за общ подход към политиката за развитие, който ще бъде прилаган от институциите на ЕС и държавите членки при пълно взаимно спазване на съответните им разграничени роли и области на компетентност. Той ще ръководи действията на институциите на ЕС и държавите членки в рамките на сътрудничеството им с всички развиващи се страни. Действията на ЕС и неговите държави членки ще се укрепват взаимно и ще бъдат координирани, за да се гарантира, че се допълват и имат необходимото въздействие“.¹⁶ Целите за устойчиво развитие, потвърдени в Новия консенсус за развитие са със следните приоритети: хората, планетата, мира, просперитетата и партньорството. В него се подчертава ролята на добрите европейски и международни практики за съгласуваност на провежданите политики.

---

¹⁴ Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „За ново управление на международните организации“ Европейски вестник (2010/C 354/07)

¹⁵ Филева, П., А. Вълканова, П. Бучков, 2018. Българска платформа за международно развитие, София 2018, ISBN 978-619-7484-01-4, с. 71

¹⁶ Пак там

Заклучение

Прегледът на международните източници и изследвания дава основание да се направи извода, че е необходимо обновяване на международната система в следните аспекти: засилване на взаимодействието между международните организации и гражданското общество; нарастване на личната и професионална отговорност като един от ключовите елементи за засилване на международното сътрудничество; съгласувани действия в прилагането на политиките в области като бедността, правата на човека, продоволствената сигурност, здравеопазването, устойчивото потребление и производство и др. За една сигурна световна икономика е необходимо регулиране, основано в по-голяма степен на ценностите. Международната система трябва да бъде предефинирана не само от гледна точка на институционалната архитектура, но и от гледна точка на социалната архитектура, социалните институции, които имат потенциала да вдъхновяват ценности за по-отговорно общество. Подходящи примери в това отношение са сътрудничеството между СТО и Международната организация на труда (МОТ) в областта на заетостта, сътрудничеството между Световната банка и МОТ в областта на социалната сигурност, сътрудничеството между Световната банка и МВФ за прилагане на основните стандарти на труд. Въпросите от най-голяма важност са, микрофинансирането, социалната сигурност и младежката заетост. През неправителствените организации, през годините се дебатираше за създаване на **ЕДИННА ЕВРОПЕЙСКА ПРОКУРАТУРА**, която да подпомага останалите институции, тя е вече факт, като структурирането и функционирането е в процес на работа и започването на същинската и дейност, ще бъде в началото на 2021 г. Каква роля, ще играе, както я наричат анализатори „Зелената сделка“ или „Зеленият пакт“ и дали, ще се отрази на международните финансови пазари предстои да разберем.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Гъргаров, З., 2008. СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА ИКОНОМИКА, Сп. Международна политика, ЮЗУ, Благоевград, бр. 3, ISSN 2367-5373, <http://ip.swu.bg/pluginfile.php/>
2. Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „За ново управление на международните организации“ Европейски вестник (2010/С 354/07)
3. СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА. Свързване на Европа и Азия — основни елементи за стратегия на ЕС, ЕК, Брюксел, 19.9.2018 г. JOIN(2018) 31 final
4. Филева, П., А. Вълканова, П. Бучков, 2018. Българска платформа за международно развитие, София 2018, ISBN 978-619-7484-01-4
5. Commission on Growth and Development. (2008). The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. Washington: The World Bank Group, available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6507> License: CC BY 3.0 IGO
6. Leipziger, D., 2013. The Role and Influence of International Financial Institutions, p. 5, available at: <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/handle/10625/51591>
7. McGrew, T., After Globalization? WTO Reform and the New Global Political Economy in Governing the World Trade Organization, edited by Thomas Cottier and Manfred Elsig, New York Cambridge University Press, 2011, p.20-46
8. Smith, Ken G., Walter J. Ferrier and Hermann Ndofor, Competitive Dynamics Research: Critique and Future Directions, In: The Blackwell Handbook of Strategic Management,

Science & Technologies

Edited by Michael A. Hitt, R. Edward Freeman and Jeffrey S. Harrison, Blackwell Publishing, 3rd publishing, 2008

9. Sussangkarn, Chalongphob. (2010). "The Chiang Mai Initiative Multilateralization: Origin, Development and Outlook." Working Paper No. 230. Tokyo: Asian Development Bank Institute.

10. UN, Mini Atlas of Millennium Development Goals: Building Better World, 2005

11. World Bank. The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. Washington, DC: World Bank, 2008.

12. Wouters and de Man, 2009. INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AS LAW-MAKERS, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1767888>

13. http://ec.europa.eu/index_bg.htm

14. <http://www.europarl.europa.eu/portal/bg>

15. <http://www.imf.org/external/french/index.htm>

16. <http://www.un.org/fr/index.html>

17. <http://www.worldbank.org/bg/country/bulgaria>

18. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>